

У 1922 р. у карному розшуку УСРР відбувалися суттєві організаційні зміни. До середини 1922 р. було розформовано лінійні залізничні карні розшуки, водна і транспортна міліції. Їх повноваження перейшли до органів транспортних відділів ДПУ і військ залізничної охорони.

З метою посилення боротьби з кримінальною злочинністю, наказом НКВС УСРР від 10 квітня 1922 року, карний розшук був виділений у самостійне управління з безпосереднім підпорядкуванням Народному комісаріату внутрішніх справ. У його складі, як самостійний підрозділ була виділена секретна частина, очолювана завідувачем агентурою. З цього періоду почався новий етап у протидії організованих злочинності.

На перші місця у міліцейських звітах виходять загальнокримінальні форми злочинності, а саме – розбій та пограбування. Наприклад, на Харківщині тільки у 1921 р. було зафіксовано 3274 розбійних нападів, під час яких постраждало близько тисячі чоловік [3, с. 117]. Якщо прослідкувати динаміку злочинності за місяцями, то можна побачити загрозливу тенденцію до її зростання: у січні сталося 189 нападів, у червні – 312, а у грудні вже 397 [3, с. 118]. Слід відзначити, що це тільки ті випадки, за якими було збуджено карні справи. За цей період у Харківській губернії від рук бандитів загинуло 123 працівники міліції [1, с. 24–25].

Але, не дивлячись на вищезазначені труднощі, співробітники органів карного розшуку набували досвіду, сумлінно підвищували свій професійний рівень, ретельно підходили до виконання службових обов'язків, в чому переконують наступні цифри: протягом 1921 р. його співробітниками було заарештовано 61,7 тис. підозрюваних у скоєнні протиправних дій, понад 800 злочинців було вбито під час затримання. В наступні роки ця цифра зменшується до 446 (1922 р.), 230 (1923 р.), що свідчило про зростання професіоналізму співробітників карного розшуку [4, с. 30].

Органи карного розшуку УСРР вже у період свого становлення відіграли істотну роль у боротьбі з загальнокримінальною злочинністю, представляючи свого роду авангард цієї боротьби. Їх структурно-організаційні зміни були напряду пов'язані з тими змінами, які відбувалися у характері злочинності в перші роки після запровадження НЕПу. Спроба відокремлення карного розшуку від загальної міліції не виправдала себе. Вже через рік ці правоохоронні структури було знову поєднано. Це підвищило ефективність діяльності міліцейських органів. Так, у 1924 – 1925 рр. рівень розкриття злочинів у Харківській губернії був не меншим ніж 60 % [4, с. 32]. Тобто, незважаючи на значні труднощі та деяку непослідовність у процесі структурного оформлення карного розшуку у системі правоохоронних органів, оперативно-пошукова робота удосконалювалася, поступово накопичувався досвід, набувалися навички, уміння, що сприяло більш ефективній боротьбі зі злочинним світом.

Список бібліографічних посилань

1. Історія органів внутрішніх справ : навч. матеріали до спецкурсу : у 2 ч. Ч. II: XX століття / за ред. Л. О. Зайцева. Харків : Ун-т внутр. справ, 1999. 154 с.
2. Карний розшук України. Відданість, вірність, відвага : довідково-історичне вид. / ред. І. Довгаль. Київ : Світ Успіху, 2009. 402 с.
3. Курило С. Г. Жизни своей не щадя. Из истории милиции Харьковщины. Харьков, 1987. 295 с.
4. Гувэ О. Шесть лет борьбы с уголовной преступностью на Украине. *Бюллетень НКВД*. 1925. № 2. С. 26–33.

Одержано 28.02.2019

УДК 342.7

Андрій Андрійович ВЕРЕСТИН,

аспірант Харківського національного університету внутрішніх справ

СУТНІСТЬ ПРАВОЗАХИСНИХ ГАРАНТІЙ ПРАВ ЛЮДИНИ

Важливою складовою механізму реалізації суб'єктивних прав і свобод є соціально-правовий захист громадян. Це комплекс заходів політичного, економічного, ідеологічного, соціального і юридичного характеру, спрямованих на підтримку в державі порядку і умов для нормального життя і діяльності населення. Йдеться про гарантії, призначення, яких полягає в тому, вони забезпечують найбільш сприятливу обстановку для того, щоб юридичний статус особи, її права і свободи ставали реальним фактичним становищем кожного окремого члена суспільства. Без відповідних гарантії проголошені в конституційному законі права і свободи не можуть бути реалізовані в повній мірі і, по суті, перетворюються на порожній звук. Тому реалізація

встановлених законом прав і свобод вимагає не тільки сприятливих умов, але і активної діяльності державних органів, громадських об'єднань і самих громадян зі створення ефективних засобів захисту цих цінностей [1, с. 90–91].

Взагалі, у юридичній літературі під гарантіями охорони прав і свобод людини розуміється система заходів з профілактики їх порушень, недопущення протиправних дій (їх превенції), які включають в себе: встановлення засобів профілактики і попередження правопорушень, попередження неправильної реалізації прав і свобод людини, конституційний контроль за безперешкодною їх реалізацією, можливість звернення за допомогою до компетентних державних та недержавних органів (прокуратура, Уповноважений Верховної ради з прав людини, адвокатура, громадські організації тощо) Охорона прав і свобод – стан правомірної їх реалізації під контролем соціальних інститутів, але без їх втручання [2, с. 50].

Проте, у науковій літературі відсутній єдиний підхід до здійснення класифікації гарантій прав і свобод людини та громадянина. Однак, на нашу думку, не виникає питання щодо існування правозахисних (юридичних) гарантій прав і свобод людини. Правозахисні гарантії прав людини – це система взаємопов'язаних умов та чинників (обставин, засобів, заходів тощо), що створюються і впроваджуються у суспільне життя державою, які надають громадянам реальну змогу (можливість) вільно і безперешкодно реалізувати свої права, а також звертатися до передбачених законодавством засобів захисту і відновлень цих прав та свобод у разі їх порушень.

Основними ознаками цього правового інституту є:

по-перше, правозахисні гарантії мають державну природу. Тобто, вони створюються державою на виконання її обов'язків перед суспільством в цілому та кожною особою зокрема. Держава виступає головним суб'єктом забезпечення суспільного добробуту, рівень і стан якого прямим чином залежить від кола, якості та ефективності діючих у державі гарантій. Крім того реалізація цих гарантій підтримується і забезпечується силою державного впливу із можливістю застосування правового примусу;

по-друге, правозахисні гарантії закріплюються у відповідних нормативно-правових актах. Формальна визначеність правозахисних гарантій прав людини у тексті норм чинного законодавства наділяє їх такими властивостями як загальність, обов'язковість та юридична захищеність;

по-третє, правозахисні гарантії відображають стан та рівень розвитку основних сфер суспільного життя. Система діючих у державі правозахисних гарантій дозволяють визначати пріоритети державної політики, що є показником рівня розвиненості національної правової системи окремої країни;

по-четверте, правозахисні гарантії мають універсальний та безперервний характер. Вони, як правило, не мають обмежень у часі, просторі та за колом осіб. Правозахисні гарантії діють постійно і розповсюджуються на всю територію держави, однаковою мірою належать усім, кому вони адресовані, як суспільству чи його окремій групі (спільноті), так і кожному з їх учасників зокрема;

по-п'яте, правозахисні гарантії спрямовані на захист основних прав та визначають повноваження правоохоронних та правозахисних органів, органів місцевого самоврядування, громадських організацій, посадових і службових осіб в процесі здійснення правозахисної діяльності;

по-шосте, правозахисні гарантії мають реальний та доцільний характер.

Правозахисні гарантії – це не просто декларація, а умови та чинники, що існують в об'єктивній дійсності та роблять процес реалізації прав людини вільним, безперешкодним та безпечним. Доцільність правозахисних гарантій полягає в тому, щоб вони максимально відповідали рівню державного розвитку та нагальним потребам суспільства, тобто встановлювали баланс між суспільними запитами та державними можливостями щодо їх реальної взаємодії [3, с. 295–296].

Також ми можемо зустріти і думку, що правові гарантії існують лише в комплексі з організаційними, тобто вони становлять єдину систему. Організаційні гарантії виражаються в діяльності державних органів, громадських організацій, посадових осіб і громадян щодо дотримання правового режиму реалізації прав та свобод, застосування засобів його забезпечення [4, с. 218].

Підбиваючи підсумок, ми можемо зазначити, що правозахисні гарантії – складний механізм забезпечення належної реалізації прав і свобод людини, який діє у комплексі з іншими видами гарантій. Також варто зазначити, що правозахисні гарантії покликані гарантувати права людини і мають на меті фіксацію у нормативно-правових актах основних прав і свобод людини і громадянина, чим не допускається звуження змісту існуючих прав та свобод.

Список бібліографічних посилань

1. Стахура Б. І. Роль органів державної влади у забезпеченні прав людини і громадянина в демократичному суспільстві: теоретико-правовий вимір : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.01. Львів, 2016. 180 с.
2. Ковінько Д. В. Поняття та зміст конституційного забезпечення прав людини і громадянина в Україні. *Юридичний вісник*. 2011. № 2 (19). С. 47–51.
3. Ткачук Л. В. Проблематика реалізації правозахисних гарантій прав людини в Україні. URL: http://elar.naiu.kiev.ua/bitstream/123456789/5422/1/ЗБІРНИК_p294-296.pdf (дата звернення: 20.03.2019).
4. Камінська Н. В., Букач В. В. Конституційні гарантії захисту прав і свобод людини та громадянина від корупційних виявів. *Науковий вісник Національної академії внутрішніх справ*. 2017. № 2 (103). С. 213–219.

Одержано 28.03.2019

УДК 341.123

Андрій Васильович ВОЙЦІХОВСЬКИЙ,

кандидат юридичних наук, доцент,

професор кафедри конституційного і міжнародного права факультету № 4

Харківського національного університету внутрішніх справ;

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-5629-8852>

ФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ ІНФОРМАЦІЙНОЇ БЕЗПЕКИ В РАМКАХ ООН

Враховуючи масштаби глобального інформаційного виклику, неможливість вирішення питань забезпечення інформаційної безпеки зусиллями однієї або навіть декількох держав, важливо усвідомити необхідність розвитку даного співробітництва у рамках Організації Об'єднаних Націй, здатної комплексно вирішувати будь-які політичні проблеми, при найширшому представництві і максимально враховуючи інтереси усієї світової спільноти.

Основні засади міжнародної інформаційної безпеки закладені в Статуті ООН, серед цілей якої виділяються підтримка міжнародного миру та безпеки, повагу до прав людини та основних свобод для всіх незалежно від раси, статі, мови, віросповідання. Водночас, слід звернути увагу на те, що практична діяльність ООН на сьогодні включає у себе всі сфери міжнародної безпеки: військову, гуманітарну, політичну, економічну, екологічну, інформаційну, а тому в документах цієї організації зазначено, що з часів затвердження Статуту ООН у світі, вочевидь, відбулися істотні трансформації, зумовлені процесами економічної, технологічної та політичної глобалізації. Задачі та принципи діяльності ООН сформували регуляторну основу відносин у сфері інформаційної безпеки, розробки відповідних міжнародних угод та рекомендацій з конкретних актуальних питань міждержавних відносин, у тому числі й з питань інформаційної безпеки в умовах глобалізації та стрімкого розвитку системи інформаційних технологій.

Універсальний міжнародний договір з питань міжнародної інформаційної безпеки відсутній. Відсутні створені угодою суб'єктів міжнародного права формально визначені правила, що визначають права і обов'язки, здійснення яких забезпечується юридичним механізмом. Проте, склався цілий комплекс норм «м'якого права», закріплений у резолюціях Генеральної Асамблеї ООН, які дозволяють визначити риси, окреслити контури, а у певних випадках і визначити елементи майбутнього механізму міжнародно-правового регулювання міжнародної інформаційної безпеки

Ідея міжнародної інформаційної безпеки вперше отримала практичну реалізацію в Резолюції Генеральної Асамблеї ООН A/RES/53/70 «Досягнення у сфері інформатизації та телекомунікацій в контексті міжнародної безпеки» від 4 грудня 1998 р. [1] Цей документ започаткував обговорення щодо створення абсолютно нового міжнародно-правового режиму, структурним елементом якого в перспективі повинні стати інформація, інформаційна технологія і методи її використання. У Резолюції міститься заклик до держав-членів сприяти розгляду на багатосторонньому рівні існуючих та потенційних загроз у сфері інформаційної безпеки, дати конкретні визначення загроз, запропонувати свої оцінки проблеми, включно з розробкою міжнародних принципів забезпечення безпеки глобальних інформаційних систем.

Відповідно до рекомендацій вказаної резолюції Інститутом ООН з дослідження проблем роззброєння (United Nations Institute for Disarmament Research, UNIDIR) і Управлінням ООН з питань роззброєння (United Nations Office for Disarmament Affairs, UNODA) в 1999 р. в Женеві був